

Sprawozdanie z VI Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Słucham, więc potrafię – Listening is I can”. Po co nam dwoje uszu? O aspektach słyszenia dwuuszynego, 27.11.2015 r., Kajetany

Agnieszka Pankowska, Małgorzata Zgoda

Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu, Światowe Centrum Słuchu, Warszawa/Kajetany

Adres autora: Agnieszka Pankowska, Światowe Centrum Słuchu, Klinika Rehabilitacji, ul. Mokra 17, Kajetany, 05-830 Nadarzyn, e-mail: a.pankowska@ifps.org.pl

VI Konferencja naukowo-szkoleniowa „Słucham, więc potrafię – Listening is I can” została zorganizowana tak jak poprzednie przez Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu oraz Polską Akademię Nauk i miała miejsce na terenie Światowego Centrum Słuchu w Kajetanach. Wydarzenie zgromadziło ponad 160 uczestników, głównie specjalistów z Polski, zajmujących się diagnozą dzieci z zaburzeniami słuchu oraz rehabilitacją dzieci, którym wszczepiono implant ślimakowy. Podczas kolejnych edycji tej konferencji ponad pół tysiąca terapeutów mogło skorzystać z warsztatów i wykładów poszerzających wiedzę oraz umiejętności zgodnie z najnowszą wiedzą opartą na badaniach naukowych.

Gościem specjalnym konferencji był Leo De Raeve – doktor nauk medycznych, psycholog i surdopedagog, specjalista z ponad 30-letnim doświadczeniem w pracy z głuchymi dziećmi i ich rodzinami, zdobyłym w Królewskiej Szkole dla Głuchych KIDS (KIDS Royal School for the Deaf) w Hasselt (Belgia). Dr de Raeve od roku 2002 jest dyrektorem Niezależnego Ośrodka Informacyjno-Badawczego Implantów Ślimakowych ONICI (Independent Information and Research Center on Cochlear Implants) i wykładowcą na Uniwersytecie Leuven-Limburg (Belgia), a w 2008 r. objął stanowisko doradcy naukowego Europejskiego Stowarzyszenia Użytkowników Implantów Ślimakowych EURO-CIU. W ciągu ostatnich 10 lat dr Leo De Raeve opublikował ponad 100 prac naukowych i wygłosił wiele wykładów na zaproszenie na międzynarodowych konferencjach naukowych poświęconych tematyce implantów ślimakowych i zaburzeń słuchu.

Program VI Konferencji obejmował część wykładową oraz warsztatową. Uczestników przywitał prof. Henryk Skarżyński – dyrektor Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu, Konsultant Krajowy w Dziedzinie Otorynolaryngologii, który był przewodniczącym Komitetu Naukowego. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na ponad 20-letnią historię Programu leczenia głuchoty z wykorzystaniem implantów ślimakowych w Polsce oraz przemiany, jakie dokonały się w zakresie diagnostyki, kwalifikacji pacjentów oraz ich rehabilitacji. Zwrócił również uwagę uczestników na zagadnienia dotyczące stosowania dwóch systemów implantu,

zwłaszcza u dzieci, i oczekiwań związanych z dwuuszyną stymulacją.

Następnie głos zabrał dr hab. Artur Lorens, kierownik Zakładu Implantów i Percepcji Słuchowej Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu. Podczas wykładu zatytułowanego „Po co nam dwoje uszu? O aspektach słyszenia dwuuszynego” zapoznał uczestników z problematyką odbioru i rozumienia mowy w przypadku implantacji jednostronnej lub obustronnej, podkreślając zdolność przestrzennego słyszenia i okoliczności, jakie wpływają na odbiór mowy w trudnych warunkach akustycznych (np. na tle sygnałów zakłócających, w grupie rozmówców itp.). Przybliżył on uczestnikom efekty: squelch, cienia głowy, sumacyjny i inne zjawiska ułatwiające rozumienie mowy w szumie. Odniósł się także do zagadnienia lokalizacji sygnałów (osoby zainteresowane szczegółowymi informacjami dotyczącymi zagadnień poruszanych przez dr. Lorensa odsyłamy do jego licznych publikacji, a także do artykułu o charakterze popularnonaukowym zamieszczonego w dwumiesięczniku „Słyszę” z 2015 r. nr 6/146).

W dalszej części swój wykład przedstawił gość specjalny dr Leo de Raeve. Jego wystąpienie zatytułowane „Rehabilitation after bilateral implantation” odnosiło się do efektów obuuszynego korzystania z implantu ślimakowego w obszarze: komunikacji przedślowej, umiejętności językowych i mownych, umiejętności słuchowych, zasobu słownictwa oraz zagadnień rehabilitacji po zastosowaniu dwóch systemów implantu ślimakowego. Prezentował wyniki badań prowadzonych w grupie dzieci w wieku szkolnym, które od wczesnego dzieciństwa korzystają z jednego lub dwóch urządzeń, wskazujące na uzyskiwaniu lepszych rezultatów w wyżej wymienionych obszarach przez dzieci, które mają wszczepione dwa implanty ślimakowe. Zwracał uwagę na ich większe osiągnięcia w nabywaniu języka w sposób naturalny, poprzez uczenie się w codziennych kontaktach z otoczeniem, w komunikacji z najbliższymi. Bardzo ciekawym fragmentem wystąpienia dr. de Raeve były informacje dotyczące możliwości uczenia się równoległe dwóch języków przez dziecko niesłyszące korzystające z dwóch systemów implantu ślimakowego. Przytaczał

Uczestnicy konferencji „Słucham, więc potrafię” 2016 wraz z gościem specjalnym dr. Leo de Raeve

przykład dziewczynki, z pochodzenia Turczynki, urodzonej w rodzinie, w której mama mówi wyłącznie po turecku, zaś tata komunikuje się po turecku i po holendersku. Wskazywał, że w zależności od tego, z kim ma się porozumieć, dziecko potrafi „przejsć” z jednego języka do drugiego i podjąć dialog. Jest to szczególnie ważne w dzisiejszych czasach, w których możliwość migracji i potrzeba komunikacji w innym języku stają się sprawą dość powszechną. Przykład ten dowodzi, że również w przypadku dziecka niesłyszącego korzystającego z dwóch implantów możliwa jest adaptacja do funkcjonowania w nowym otoczeniu językowym. Dużo uwagi prelegent poświęcił również tematowi rehabilitacji dzieci implantowanych obustronnie, szczególnie, gdy drugi implant był wszczepiony po upływie pewnego czasu od pierwszej operacji. W takich sytuacjach sugerował, by prowadzić rehabilitację słuchu w dwóch urządzeniach, ale także organizować ćwiczenia tak, by dziecko uczyło się słuchać tylko tym „młodszy” uchem, krócej zaopatrzone w urządzenie. W sytuacji, gdy odstęp pomiędzy operacjami i aktywacją systemów nie jest długi, trening jednostronny zajmuje mniej czasu, ale zawsze warto jest określić, ile korzyści daje jedno, a ile drugie urządzenie. Dr de Raeve zwracał uwagę, że nie można uogólniać i oczekiwać jednakowych rezultatów u różnych dzieci, ponieważ jest to zawsze sprawa osobnicza, indywidualna. Na zakończenie wystąpienia zaprezentował uczestnikom informacje dotyczące treningu słuchowego w obszarze percepcji mowy prowadzonego na tle hałasu oraz treningu lokalizacji. Bardzo interesujące były również wskazówki dotyczące funkcjonowania dziecka niesłyszącego, korzystającego z implantu/tów ślimakowego/kowych w warunkach klasy szkolnej. Osoby zainteresowane bardziej szczegółowymi informacjami autor wykładu zachęcał do lektury swojej pracy doktorskiej, którą można zamówić przez stronę www.onivi.be (rehab material).

W części praktycznej, warsztatowej VI Konferencji uczestnicy podzieleni na grupy korzystali kolejno z warsztatów prowadzonych przez zespół dr. hab. Artura Lorensa: dr inż. Anitę Obrycką, dr inż. Adama Walkowiaka, mgr Małgorzatę Jeruzalską, mgr Marię Kruszyńską, mgr inż. Kacpra Mrugałę, mgr Anetę Olkowską, mgr Aleksandrę Pieczykolan, mgr inż. Tomasza Wiśniewskiego oraz inż. Mohameda Aymena Najjara oraz warsztatów prowadzonych przez mgr Agnieszkę Pankowską z Kliniki Rehabilitacji Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu.

Warsztaty prowadzone przez specjalistów z Zakładu Implantów i Percepcji Słuchowej odbyły się w formie karuzeli, zestawu czterech miniwarsztatów oraz podsumowania.

Komitet organizacyjny konferencji

Uczestnicy w 15-minutowych rundach mieli okazję zapoznać się z: testem lokalizacji dla dorosłych, testem lokalizacji dla dzieci, testem efektu cienia głowy oraz spotkać się z użytkownikiem dwóch implantów. Na sygnał grupy jak w karuzeli przesuwały się do kolejnego stanowiska. Zgodnie z teorią uczenia się osób dorosłych kluczowe jest stworzenie dobrej atmosfery oraz zaangażowanie uczestników. Zaproponowana forma spotkała się z dobrym przyjęciem. Pozwalała także na indywidualny kontakt uczestników konferencji z prowadzącymi.

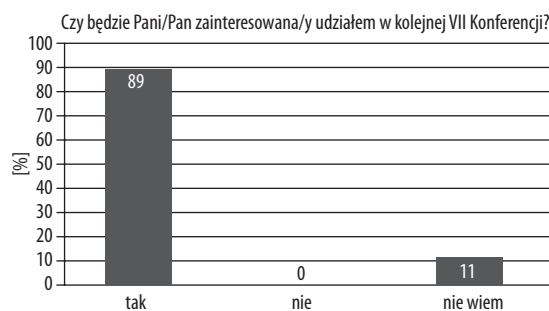
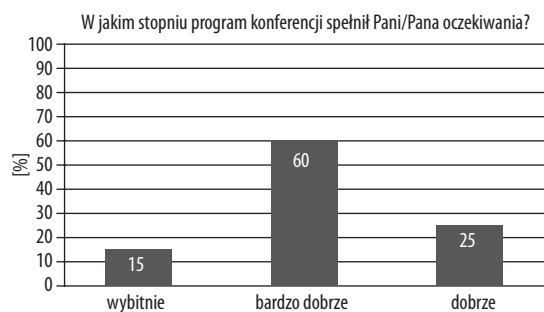
Uczestnicy warsztatów mieli okazję wcielić się w rolę pacjenta, korzystając między innymi z unikalnego stanowiska do badania możliwości lokalizacji źródła dźwięku, jedynego takiego w Polsce. Możliwe było również zasymulowanie niesymetrycznego niedosłuchu poprzez użycie ochronnika na jedno ucho u osoby słyszącej prawidłowo, co pozwoliło na zademonstrowanie, w jakim stopniu taki niedosłuch wpływa na pogorszenie rozumienia mowy w hałasie oraz na możliwość lokalizacji źródła dźwięków. Lekcja ta uświadamiała, z jakimi trudnościami borykają się osoby, które nie mogą w pełni wykorzystywać możliwości słyszenia dwuosusznego, np. dzieci implantowane jednostronnie.

Na warsztatach z użytkownikiem dwóch implantów ślimakowych uczestnicy mogli zapoznać się z wieloletnimi obserwacjami z korzystania zarówno z jednego, jak i dwóch urządzeń, w odwołaniu się do sytuacji z życia codziennego. Przekazane doświadczenia były ilustracją dla treści wcześniejszych wykładów prezentujących wyniki badań naukowych, pokazując wpływ możliwości obustronnego słyszenia na poprawę funkcjonowania w różnych sferach życia człowieka.

Warsztaty prowadzone przez mgr Agnieszkę Pankowską dotyczyły zagadnień bezpośrednio związanych z rehabilitacją dzieci niesłyszących i niedosłyszących zgodnie z kanonami metody audytywno-werbalnej. W pierwszej części spotkania omówiono 10 zasad, którymi powinni kierować się specjaliści w pracy z dziećmi, ale zwłaszcza ich rodzicami. Każdy zapis został skomentowany i wyjaśniony uczestnikom tak, by mogli oni zrozumieć, co jest istotą tej metody i kto naprawdę jest adresatem działań rehabilitanta. Szczególnie podkreślano zmianę podejścia podczas zajęć i kierowanie energii w stronę rodziców, koncentrowanie działań na aktywnym włączaniu ich do współdziałania z terapeutą, na wykorzystywaniu ich potencjału, co pozwoli na przeniesienie zabaw lub ćwiczeń w warunki domowe, włączenie w codzienne funkcjonowanie rodziny, dziecka. W części drugiej prowadząca prezentowała materiały filmowe nagrane podczas zajęć prowadzonych w Klinice Rehabilitacji, komentując sytuacje, zachowania rodziców i ich wpływ na aktywność dziecka, a także na jego postawę komunikacyjną, gotowość do słuchania, naśladowania, spontanicznych wokalizacji. Formuła warsztatów pozwalała na włączanie uczestników w dyskusję, w poszukiwanie rozwiązań, służyła pomocą w radzeniu sobie z różnymi sytuacjami, które są udziałem terapeutów w codziennej pracy.

Na zakończenie uczestników konferencji zaproszono do udziału w dyskusji. Jej moderatorem była mgr Małgorzata Zgoda, a wraz z nią na pytania odpowiadali: dr Leo de Raeve, dr hab. Artur Lorens, dr n. med. Anna Geremek-Samsonowicz, mgr Agnieszka Pankowska, mgr Małgorzata Jeruzalska. Pytania dotyczyły głównie zagadnień obuszej implantacji, ale również motywowania dziecka do noszenia aparatu słuchowego na drugim uchu oraz zagadnień szkolnych.

Zgodnie z tradycją naszych konferencji organizatorzy skierowali do uczestników ankiety, obejmujące pytania związane z przebiegiem, tematyką i organizacją VI Konferencji „Słucham, więc potrafię”. Uzyskane odpowiedzi prezentujemy w formie wykresów.

W imieniu organizatorów VI Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Słucham, więc potrafię – Listening is I can” pragniemy podziękować wszystkim uczestnikom za aktywny udział i zaprosić na kolejne spotkania z tego cyklu.